

Universal Declaration of Human Rights - Wayuu

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AKÜJIA SÜKUA'IPA SÜCHIKI SÜJUTU WAYUU SA'U MMAKAT

So'u ka'i po'loo, kashi tisiienpre, juyaa pol'lootua po'loo shikii mekietsattua po'loo shikii sünnainmüin pienchi shikii mekiisalümüin (1948), sü'tpiina tüü Kottirawaa sa'nraka tüü Naciones Unüiras müinaka, saapain süma shi'iraajirüin akua'ipa tüü a'nrushika süpüla sujutu wayuu sa'u mmakat. Tüü pütchi sülu'uwataka anain ashajuneer shi'ipa'aya karalo'utalu'u. Süchikije asawatünüin kasa makat anülia achuntunusü namüin naa sülaulayuukana mma, "nerajirüin tüü pütchi alu'uwataanaka sülu'u karalo'utakat tüü, süpüla süshajünüinjatüin, saashajenüinjatuin, kachikiinjatüin shia sülu'upüna tüü e'ikuleepüleekat ekat e'in, nnojolüinjatü ko'utküin sülu'uwataya sa'u tüü mmakat.

PÜTCHI SÜPULAPÜNA

JÜLÜJÜNJATÜ AIN taashi, kasalajana, kamaneejirawaa, sa'u tüü mmakat kayuupalasü sünnainje kajütüin atuma tüü akua'ipa wanawakat napüla napüshua naa wayuukanairua.

JÜLÜJÜNJATÜ AIN aka meraajüin süma mojutüin atuma tüü pütchi aapüshika süpüla süjutu wayuu, watta saali tüü kasa mojisü a'innaka sa'upüna na'in wayuu; aka shia'in e'itaanüin ma'aka tüü kasa müliakana ma'i e'iree naa wayuukana, süpüla nasawatüin wanee mma eere akatatnüin no'ulia tüü momoluu jeema mülia, eere taashi nakua'ipa süpüla yootoo jee müsüya süpüla anouja sünnain kasa nano'ujekat anain;

JÜLÜJÜNJATÜ AIN a'inmajünüinjatü ma'i palaaajana süchikua sujutu wayuu, sülu'u wane sükua'ipa eere neimalüinjatüin na'in sülia ashüküjawaa sünnain pasawawaa sa'u nakua'ipa;

JÜLÜJÜNJATÜ AIN pa'inwaajiraa'injanain süchiirua aleewaa napüshua naa sülaülayuukana alu'uwatawa sa'u tüü mmakat;

JÜLÜJÜNJATÜ AIN naa kottiraakana sünnain tüü Naciones Unüiras müinaka no'unirüin na'in süchirua tüü achiki süpülaajatka sujutu wayuu sülu'u wanawain nakua'ipa jeyuu nama tooloyuu; suma nayataajirain shiire anaata sümüliala wayuu sülu'u tüü anakat akua'ipa sünnain taashi;

JÜLÜJÜNJATÜ AIN naa sülaulayuukana mma sunainkana tüüaapüshi nanüiki süpüla ayaataajirawa nama naa sülu'ukana tüü Orkaniisasion te las Naciones Unüiras müinaka, süpüla kajütüinjatüin atuma, tüü akua'ipa acheejanaka napuleerua naa wayuukanairua;

JÜLÜJÜNJATÜ AIN aapanüinjatü akua'ipa wanawa nekiiru'ümüin napüshua pütchika tüü süpüla anainjatüin saa'ajia napüla wayuu, süpüshua tüü pütchi alu'uwataanaka anain;

KOTTIRAWAA MÜLOUSÜKA

SÜKÜJAIN

TÜÜWAALAI SÜCHIKIMAAJATÜKA SÜJUTU WAYUU SA'U TÜÜ MMAKAT, isakat anain wa'in acheküsü kapüla'in na'in naa sülaulayuuka mma otta müsüya natuma naa wayuukana jee tüü laulapiakat süpüla na'inrüin waneepia shia süma nashatüinjatüin sukua'ipa sünnain e'ikaa süchirua kajütüinjatüin atuma süpüshua sülu'uwataka achüirua pütchikat tüü.

SHI'IPAJANA WANE (1)

Naa wayuukana jemeishi süpüla taashi süma wanawa sülu'u nakua'ipa, aka müin yaa epijainjana sünnain anajiranawaa a'in nama napüshi.

SHI'PAJANA PLAMA (2)

Tüü alu'uwatanaka sülu'u pütchikat tüü napülajatü naa wayuukana napüshua nnojotüsü süpüla ko'utküinjanain sa'uje natapa'a, nanuiki nanoujain no'ummain jee müsüya sa'uje kasa ekat e'in wanawa'injatü napüla wanepia.

Otta müsüya naa wayuukanairua nojolinjana join apülaa sa'uje sükua'ipa no'ummain.

SHI'PAJANA APÜNÜIN (3)

Naa wayuukana eeshi süpüla kajutüinjatüin atuma napülerua tüü kataakat o'u, tüü taashi jee müsüya a'inmajuna akua'ipa süulia kasachiki.

SHI'PAJANA PIENCHI (4)

Nojolüinjachi aapüünüin wane wayuu süpüla achepchia,apülajünüütpa kasa müsüaka tüya sülu'u sükua'ipa süpüshuaya.

SHI'PAJANA JARAI (5)

Nnojotüsü süpüla mulia'in a'in naa wayuukana atuma, nnojotüsü süpüla amojojünüin nakua'ipa.

SHI'PAJANA A'PIRUA (6)

Kajutüinjatü nakua'ipa naa wayuukana eepunaale naya.

SHI'PAJANA AKARATCHI (7)

Wanawashi napüshua naa wayuukana so'upala tüü sülaulaka a'inmajia, anaaka naya joolu'u a'inmajünüin wanawa. Nojolüinjana letüin süulia tüü akua'ipa sülu'uwataka tüü pütchi karalo'utalüka.

SHI'PAJANA MEKHSAT (8)

Naa wayuukana eeshi süpüla asakajaa süchirua nakua'ipa laulapialu'upüna maaka shiinnule amüin tüü akua'ipa aapüshika namüin sülu'u tüü Konstitutionka.

SHI'PAJANA MEKIETSAT (9)

Noolüinjachi ata'unüin wane wayuu masalajanoule.

SHI'PAJANA PO'LOO (10)

Naa wayuukana eeshisüpüla wanawain nakua'ipa sünnain aapajuna anuiki, o'upala sütuma tüü e'itarka süsalajana kasa süpüla shiitaanüinjatüin süsalajana nañajala sülu'u anakat akua'ipa.

SHI'PAJANA PO'LOO WANEMÜIN (11)

1. Wayuu ekai aküjünüin achiki sünnain kaañajala nojolüinjachi süsalajanain ma'aka matujajule a'u; wane'ereja shiraajünapa sükua'ipa, shiitanetka süsalajana ma'aka sülu'uwatain laulayuu süpu'uya tüü.

2. Nojolüinjana süsalajana'in wane kasa ekai masalajana'in wane suma saañajünüin aka sülu'uwatain sükua'ipa laulapia nojolüinjatü joolu'u mülo'ulein süsalajana atuma ayatüinjatü saalii ma'aka so'ukai sañajünaka a'u.

SHI'PAJANA PO'LOO PIAMAMÜIN (12)

Nnojolüinjana eke'ejünüin a'in naa wayuukana sa'uje nakua'ipa nepialu'u, süma napüshi jee müsüya sa'uje tüü karalo'uta antakaa namüin a'inmajünüinjatü tüü nakua'ipa süulia jamajüin naya atuma.

SHIIPAJANA PO'LOO APÜNÜNMÜIN (13)

- 1. Naa wayuukana eeshi süpüla waraitüin eepünaweele, eeshi süpüla kapüyain sülu'u tüü mma nachekakalü na'in.*
- 2. Jee müsüya naa wayuukana eeshi süpüla antaa süma o'una sülu'uje no'ummain otta müsüya sülu'uje wane mma naatajatü.*

SHIIPAJANA PO'LOO PIENCHIMÜIN (14)

- 1. Ma'aka nüchejanüle achiki wane wayuu sülu'u no'ummain, eeshi süpüla nüchüntüin akalijuna sülu'u wane mma eere anain nümüin.*
- 2. Akua'ipakat tüü kajutüinjatü atuma süuleerua wane añajala ekai naatüin süulia sükua'ipa tüü Naciones Uniras münaka.*

SHIIPAJANA PO'LOO JA'RAIMÜIN (15)

- 1. Naa wayuukana eeshi süpüla sünüliamüin naya wane mma.*
- 2. Nnojotüsü süpüla saakatnüin no'ulia sünülia no'ummainnnojotüsü achechetnüinjatüin shia nanain ma'aka nawanajaweere süulia.*

SHIIPAJANA PO'LOO A'PIRUAMÜIN (16)

- 1. Nnojotsü pülajünüinjatüin namüin naa wayuukana kawayuuse, jieyuu nama tooloyuunnojotsü erajanüinjatüin palajaana jalejeewolin, kasain nano'ujain anain kasatalüin nata, süpüla kapüshinjanain wanawainjana sülu'u anakat akua'ipa.*
- 2. Akasalajünüishi naa wayuukana ma'aka nacheckule na'in.*
- 3. Tüü wapüshika shia akümajaka wapüleerua tüü akua'ipakat, aka müin yaa wa'inmajüinjatü jee müsüya a'inmajünüinjatü natuma naa sülaulayuukana mma.*

SHIIPAJANA PO'LOO AKARATCHIMÜIN (17)

- 1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla kakoroloin naya, otta müsüya kakorolójirain nama waima wayuu.*
- 2. Nnojotsü süpüla süsütünüin mojutoule nükorolo wane wayuu.*

SHIIPAJANA PO'LOO MEKIISALÜMÜIN (18)

Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüleerua ano'uja, otta müsüya e'itana na'in sünnain kasa anakat napüleerua.

SHIIPAJANA PO'LOO MEKIETSALÜMÜIN (19)

Naa wayuukanairua eeshi süpüla taashi akua'ipa sünnain yootoo süchiki tüü kasa nekiiru'ukana nnojolüinjana süsalajanain aashajawaa süma aapajana wane kasa achiki süpüla nülu'uwata'in shia süpüla saapajünüin epünaweere shia nülu'uwata'in achiki.

SHIIPAJANA PIAMA SHIKII (20)

- 1. Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüla a'inraa wane jutkataa jee müsüya kottirawa sülu'u mausii.*

2. Nnojotsü süpüla achechetnüin a'in wane wayuu süinain süpushi wane jutkataa.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII WANEMÜIN (21)

1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla nalu'uwataajirain nama naa sülaülayuukana alu'uwatawaa;ottamüsüya eeshi süpüla neitain wane nache'epu'ujana ekai nachekuin na'in.

2. Naa wayuukana eeshi süpüla erajaa wanawaa sukua'ipa tüü alu'uwatawaaka sa'u no'ummain.

3. Jutchüin na'in naa wayuukana shia suyuupalaka sukua'ipa tüü alu'uwatawaa aka müin yaa jayasü sukua'ipa suka tüü woto münaka, süpüla aliikira naa shikiipu'unüinjanaka alu'uwatawaa su'lu'u anakat akua'ipa.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII PIAMAMÜIN (22)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla na'inmajünüin akua'ipa, otta müsüya eeshi süpüla neraajüin süpüshua jamüin sukua'ipa shiitajia suwashirüin, suma sutnetshe tüü mmakaliürüa süpüla anainjatüin na'in süinainje tüü kasa natujaakat a'u.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII APÜNÜINMÜIN (23)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla nayatain süinain kasa nayataweekat anain, suma sa'inmajünüinjatüira sukua'ipa nayatain suulia amüloulü.

2. Naa wayuukana nnojülüinjana ko'utküin wanawainjatü nakanajüin, wanawale nayatain.

3. Nayataale naa wayuukana akanajüinjana süinainje nayatain, süma wanawa'injatüin tüü nakanajaka suma nayatain,süpüla anainjatüin na'in süinain epijaa nuchounni.

4. Naa wayuunakana eeshi süpüla achejawaa sukua'ipa wane kottaa süpüla kajütüin atuma tüü keireekat na'insunain anatiraa nakua'ipa.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII PIENCHIMÜIN (24)

Nayataale naa wayuukana eeshi süpüla neemerain so'u wane ka'i, otta müsüya ayawatünüinjatü sukalia nayatain sapünapa namüin tüü eemerawaaka wala'injana suma'iru.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII JARAIMÜIN (25)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla epijawaa sulu'u anakat akua'ipa süma napüshi ma'aka sa'in kapuyaa, kashe'in, erajana ayuipa, anaa sülu'u sükua'ipakat süpushua.

2. Naa jemeyuunnukana otta müsüya naa jo'uyuukana a'inmajünüinjana süpüleerua kasa süpushua naa jo'uyuukana a'inmajünüinjana sülu'u sükua'ipa süpushua a'itaina jemein süma wanejetüin napüshi.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII AIPIRÜAMÜIN (26)

1. Naa wayuukana napushua eeshi süpüla ekirajuna mojutüinjatü shia napüleerua suttiana'in ekirajawaa nalatirapatüü, süpüla ko'omünüin natüjain wanawainjatü nakua'ipa süinain antaa sülu'umüin tüü ekirajaapulee mulo'usüka unipersitaa munaka aka sükua'ipa atuma.

2. Naa wayuukana ekirajünüinjana süpüleerua anataa nakua'ipa suma atujaa kajutaa atüma tüü suchikika sujutu wayuu süpüla anainjatüin susanalia tüü mmakat süchirua asauta tüü anamia suchekaka achiki tüü Nasiones Uniiras munaka.

3. Napüla naa wayuukana eeshi süpüla anekajaa tüü ekirajawaa aapuneeka namüin nachounni.

SHTIPAJANAPIAMASHIKIIAKARATCHIMÜIN (27)

1. *Napushua naa wayuukana eeshi süpüla erajirain wanaa nama naa waneirua sünnain antiraa süchiki kasa anasü napüla napushua.*
2. *Naa wayuukana eeshi süpüla sa'innmajünüin tüü kasa namüinka,otta müsüya tüü kasa nayuralaka nekiiru'uje suka na'in namüwa'a.*

SHTIPAJANA PIAMA SHIKII MEKHSALÜMÜIN (28)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla shiitaanüinjatüin napüleerua wane sükua'ipa sa'u tüü mmakat süpüla pansainjatüin sañajia tüü sülu'uwatakat anain tüü pütchika.

SHTIPAJANA PIAMA SHIKII MEKIETSALÜMÜIN (29)

1. *Naa wayuukanairua jülüinjatüina'in nakua'ipa naa wayuu kapuyakiraaka nama aka anain naya sünnain epijawa anajiralee nakua'ipa napushua.*
2. *Shia'ala nnojotka anain süpüla na'inraa tüü apülajunaka napüleerua laülapialu'ujesüpüla anainjatüin sukua'ipa süpushua tüü kasakat.*
3. *Akua'ipakat tüü nnojotsü peipoloinjatüin suma tüü akua'ipa sülu'uwatakat anain tüü Naciones Unidas münaka.*

SHTIPAJANA APÜNÜIN SHIKII (30)

Sülu'ukot karalo'utakat tüü nnojotsü aapanüinjatüin süpulainmüin tüü sülaülakot mma nnojotsü aapanüinjatüin napülainmüin no'utku wayuu, nnojotsü aapanuinjatüin süpüla nüpülain wane wayuu. A'iruushi süpüla nnojolüinjatüin alatünüin a'upuna tüü pütchi süpülajatka süjutu wayuu sa'u tüü mmakat.
